

UAB "TELE2"

LR Ryšių reguliavimo tarnybai
Algirdo g. 27A, 03219, Vilnius

2013-05-30 Nr. SD-

DĖL AUKCIONO SUTEIKTI TEISĘ NAUDOTI RADIJO DAŽNIUS (KANALUS) SĄLYGŲ APRAŠУ PATVIRTINIMO

Ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – Tarnyba) pateikė derinti suinteresuotoms institucijoms ir visuomenei Aukciono suteikti teisę naudoti radijo dažnius (kanalus) iš 791-801 MHz ir 832-842 MHz radijo dažnių juostų sąlygų aprašo projektą ir Aukciono suteikti teisę naudoti radijo dažnius (kanalus) iš 801-821 MHz ir 842-862 MHz radijo dažnių juostų sąlygų aprašo projektą (toliau – Projektai).

Išanalizavus viešajai konsultacijai pateiktus Projektus, norime pateikti savo pastabas ir pasiūlymus.

Visų pirma, manome, kad Projektuose numatyti du skirtingi aukciono būdai dirbtinai atskirtiems 800 MHz dažnių blokams:

- sukurs nevienodas bei diskriminuojančias konkurencijos sąlygas ir nesuteiks lygių galimybių naudoti radijo spektro išteklius;
- neužtikrins vieno iš dažnių plėtros tikslų - užtikrinti plačiajuosčio radijo ryšio plėtrą kaimo gyvenamosiose vietovėse ir padaryti plačiajuosčių tinklų teikiamas paslaugas prieinamais kuo platesniam vartotojų ratui;
- neužtikrins technologijų pažangos ir radijo spektro naudojimo harmonizavimo Lietuvos Respublikoje;
- neužtikrins LR Seimo Informacinės visuomenės plėtros komiteto 2013-05-22 posėdžio sprendimo Nr. 280-P-17 rekomenduoti Tarnybai tobulinti 790-862 MHz radijo dažnių juostos paskirstymo procesą, užtirkinant skaidrumo, nediskriminavimo, teisinio tikrumo ir teisėtų lūkesčių principus, vykdymą.

Taip pat Projektuose numatyti aukcionų vykdymas ir Laimėtojo nustatymo kriterijai neužtikrina pakankamo aukciono skaidrumo, sąžiningos, protingos ir ekonomiškai pragr̄stos kainos, ekonominio efektyvumo ir gyvybingos, nenualinančios dalyvius konkurencijos, neapsaugo nuo galimų manipuliacijų ir piktnaudžiavimų aukciono metu.

Toliau pateikiame išsamiau savo argumentus.

1. Dėl skirtingo būdo aukcionu skirti radijo dažnius (kanalus) naudoti antžeminėse sistemose:

- Pagal radijo ryšio plėtros 790–862 MHz radijo dažnių juostoje planą, 10 MHz dažnių juostai (du sujungti 2x5 MHz dažnių blokai) skelbiamas atskiras aukciones su kitokiais, nei likusiems dažnių blokams, aukciono vykdymo principais bei Laimėtojo nustatymo kriterijais. Atskiro aukciono pagrindinė priežastis - užtikrinti plačiajuosčio radijo ryšio plėtrą kaimo gyvenamosiose vietovėse. Tačiau visa 790–862 MHz radijo dažnių juosta pagal savo techninės savybes geriausiai tinkamai minėtam tikslui, ką mes jau argumentavome savo 2013-04-19 rašte dėl plėtros plano patvirtinimo. Todėl mes manome, kad plačiajuosčio radijo ryšio plėtra kaimo gyvenamosiose vietovėse negali būti priežastimi skirti šią 10 MHz dažnių juostą skelbiant aukcioną su kitokiais, nei likusiems dažnių blokams, aukciono vykdymo principais bei Laimėtojo nustatymo kriterijais.
- Labai daug klausimų kelia tai, kad Aukciono suteikti teisę naudoti radijo dažnius (kanalus) iš 791-801 MHz ir 832-842 MHz radijo dažnių juostų sąlygų aprašo projekte nustatoma didžiausia galima kaina už teisę naudoti radijo dažnius (kanalus) (toliau – didžiausia galima kaina), o Aukciono suteikti teisę naudoti radijo dažnius (kanalus) iš 801-821 MHz ir 842-862 MHz radijo dažnių juostų sąlygų aprašo projekte nustatoma ribinė kaina už teisę naudoti vieną bloką (toliau – ribinė kaina). T.y. dažnių blokams iš 801-821 MHz ir 842-862 MHz radijo dažnių juostų ir blokui 791-801 MHz ir 832-842 MHz taikomi visai skirtinių apribojimai dėl siūlomos maksimalios kainos - didžiausia galima kaina ir ribinė kaina. Šiuo kainų skirtumas už 10 MHz dažnių juostą sudaro net 40 kartų!
- Jeigu vieno tipo aukcione pasiekus ribinę kainą skelbiamas paskutinis aukciono raundas ir laimėtoju pripažystamas didžiausios kainos laikytojas atitinkamame bloke, tai kito tipo aukcione, pasiekus didžiausią galimą kainą (kurios negalima viršyti) ir esant dviem ar daugiau didžiausios kainos laikytojams, laimėtoju tampa surinkęs daugiausia balų pagal vertinimo kriterijus. Savaime suprantama, kad šio aukciono dalyvių pasiūlymai labai greitai pasieks nustatyta 2 mln. Lt didžiausią galimą kainą ir aukciones virs konkursu su fiksuota kaina. Jeigu pirmuoju atveju laimėtojas nustatomas per veiksmingą ir sąžiningą dalyvių konkurenciją, tai antruoju atveju – kyla per daug klausimų dėl skaidrumo, nediskriminavimo, lygių galimybių naudoti radijo spektro išteklius užtikrinimo.
- Mes manome, kad aukciono tipas su nustatoma didžiausia galima kaina neužtikrins veiksmingos ir sąžiningos konkurencijos, sparčios tinklo plėtros su kaimo vietoviu žmonėms prieinama paslaugų kaina. Tai neleis įvykdyti Radijo ryšio plėtros 790–862 MHz radijo dažnių juostoje plano nuostatos dėl plačiajuosčio radijo ryšio plėtros kaimo gyvenamosiose vietovėse užtikrinimo. Mes įsitikinė, kad tik rinka gali nustatyti laimėtoją per aukciono dalyvių sąžiningą konkurenciją siūlant didžiausią kainą, vadovaujantis ekonominio pagrįstumo ir protingumo principais.

Apibendrinus viską aukšciau išdėstyta, manome, kad skelbiant šiuos aukcionus, Projektuose turi buti realizuotas pagrindinis visų aukcionų kriterijus – didžiausia sumokama kaina, tokiu būdu:

- Aukcione suteikti teisę naudoti radio dažnius (kanalus) iš 791-801 MHz ir 832-842 MHz radio dažnių juostų sąlygų apraše atsisakyti didžiausios galimos kainos nustatymo ir taikymo principo;
- Visų rūsių aukcionuose nustatyti vienodą ribinės kainos nustatymo principą ir dydį;
- Didžiausiosios kainos pasiūlymui pasiekus ribinę kainą, skelbti atitinkamo aukcione paskutinj raundą. Ir tik tuo atveju, jeigu komisijai nustatant laimėtoją paaiškėja, kad yra du ar daugiau didžiausiosios kainos laikytojų tam pačiam blokui, Laimėtoju pripažystamas aukcione dalyvis pagal šiuo metu atskiruose Projektuose 54 punktuose nustatytus kriterijus: vienu atveju, išimtinai pagal finansinius kriterijus, kitu atveju, pagal socialinių tikslų – tinklo plėtros kaimiškose vietovėse – įgyvendinimo greitį, dažnių koncentraciją ir kt.

Toliau mes pateiksime savo pastabas ir pasiūlymus dėl kiekvieno iš paskelbtų Aukcione suteikti teisę naudoti radio dažnius (kanalus) iš 791-801 MHz ir 832-842 MHz radio dažnių juostų sąlygų aprašo projekto ir Aukcione suteikti teisę naudoti radio dažnius (kanalus) iš 801-821 MHz ir 842-862 MHz radio dažnių juostų sąlygų aprašo projekto atskirai.

3. Dėl Aukcione suteikti teisę naudoti radio dažnius (kanalus) iš 801-821 MHz ir 842-862 MHz radio dažnių juostų sąlygų aprašo projekto

• Dėl susijusių ūkinių asmenų ir/arba vieną ūkio subjekto sudarančio asmenų grupės dalyvavimo aukcione

Siekiant užtikrinti sąžiningą, protingą ir ekonomiškai pragristą kainą, sumokamą aukcione dalyvių, bei užtikrinti ekonominį efektyvumą ir gyvybingą, nenualinančią operatorius konkurenciją, labai svarbu užkirsti kelią galimoms manipuliacijoms aukcione metu. Tuo atveju, kai aukcione dalyvauja vieną ūkio subjektą sudarantys keli asmenys arba keli susiję ūkiniai asmenys, mes siūlome leisti dalyvauti tame pačiame aukcione (-uose) ne daugiau nei vienam asmeniui iš tokių susijusių asmenų. Todėl siūlome suvienodinti tokių ūkinių asmenų dalyvavimo aukcionuose sąlygas, nustatant jas analogiškomis Aukcione suteikti teisę naudoti radio dažnius (kanalus) iš 791-801 MHz ir 832-842 MHz radio dažnių juostų sąlygų aprašo projekto 14.10 p.

• Dėl kainos pasiūlymų ir efektyvaus radio dažnių naudojimo

Aprašo projekto 3 p. numato, kad Aukcione dalyvis gali teikti kainos pasiūlymus dėl vieno arba dviejų blokų, tuo tarpu 55 p. kalbama, kad Laimėtojas ir (arba) su juo susiję asmenys

gali būti pateikę didžiausiosios kainos pasiūlymus dėl daugiau kaip dviejų blokų. Mes manome, kad toks neapibrėžtumas neužtikrina aukciono skaidrumo ir leidžia piktnaudžiauti dirbtinai keliant kainą be tikslø laimeti. Taip pat, vadovaudamiesi Elektroninių ryšių jstatymo 8 str. 2 d. 4 p. nuostata, kad Tarnyba turi užtikrinti efektyvų elektroninių ryšių ištaklių naudojimą, siūlome **nustatyti aukciono procedūras, leidžiančias Aukciono Laimėtojams, laimėjusiems du 5 MHz blokus, esančius ne vienas šalia kito, suformuoti vientisą 10 MHz dažnių bloką arba nustatyti Aukciono dalyviams, teikiantiems kainos pasiūlymus dėl dvejų 5 MHz dažnių blokų, įpareigojimus teikti kainos pasiūlymus tik dėl šalia esančių 5 MHz dažnių blokų.**

4. Dėl Aukciono suteikti teisę naudoti radijo dažnius (kanalus) iš 791-801 MHz ir 832-842 MHz radijo dažnių juostų sąlygų aprašo projekto

- Dėl minimalių antžeminių sistemų plėtros reikalavimų užtikrinimo**

Išanalizavus Aprašo 1 priede nurodytų seniūnijų išdėstymą, mes manome, kad nebuvo pilnai atsižvelgta į tarptautinio koordinavimo dėl 800 MHz dažnių diapazono naudojimo Lietuvos pasienyje su Rusija ir Baltarusija rezultatus bei nebuvo pilnai įvertinti apribojimai dėl infrastruktūros plėtros saugomose teritorijose (rezervatuose, nacionaliniuose ir regioniniuose parkuose, draustiniuose) bei miško paskirties žemėje. Pasirašyti dvišliai susitarimai dėl 790-862 MHz radijo dažnių juostos suderinto naudojimo antžeminėse sistemose numato didelius ilgalaikius apribojimus bazinių stočių tankumui ir techniniams parametrams. Teritorija, susijusi su skirtingo lygio apribojimais, sudaro apie 65 proc. Lietuvos teritorijos, 2 proc. Lietuvos teritorijos šiuo metu visai negalima vykdyti statybų, plėtoti ir naudotis antžeminėmis radijo ryšio sistemomis, teikiant elektroninių ryšių paslaugas. Plėtojant antžeminių sistemų infrastruktūrą, visoje Lietuvos teritorijoje galioja ir galios apribojimai dėl tinkamų panaudojimui infrastruktūros objektų stokos bei draudimai statyti naujus bokštus ir stiebus saugomose teritorijose ir miško paskirties žemėje. Kyla rimtos abejonės dėl numatomų antžeminių sistemų plėtros reikalavimų įvykdymo, ypač dėl aukciono metu prisiimamų įsipareigojimų. **Siūlome detaliau išnagrinėti antžeminių sistemų plėtros galimybes kaimiškose seniūnijose ir jei prireiks, pakoreguoti Aprašo 1 priedą.**

Taip pat, norint užtikrinti plačiajuosčio radijo ryšio plėtrą kaimo gyvenamosiose vietovėse, siūlome **nustatyti Apraše nurodytų antžeminių sistemų plėtros reikalavimų vykdymo priežiūros tvarką bei šių reikalavimų nevykdymo pasekmes.**

- Dėl aukciono laimėtojo nustatymui vertinimo kriterijų**

Šio laiško 1 p. mes pateikėme argumentuotus pasiūlymus, leidžiančius užtikrinti, kad pagrindiniu Laimėtojo nustatymo kriterijumi būtų didžiausia siūloma kaina ir aukcionas netaptų konkursu. Mes manome, kad įvykdžius mūsų pasiūlymą, dalis Aprašo projekto reikalavimų pateikti aukcionui informaciją bei dalis vertinimo kriterijų (pvz. 24.8.4, 54.5) praras aktualumą. Tačiau norime pateikti savo pastabas ir komentarus dėl Aprašo projekte 54 p. nustatomų vertinimo kriterijų.

Dėl 54.2 p. ir 54.3 p. – mes manome, kad **aukciono dalyvių patirtis fiksuojo radijo ryšio tinklų vystymo ir elektroninių ryšių paslaugų teikimo šiais tinklais srityje turi gauti žymai mažesnį jvertj, lyginant su patirtimi judriojo radijo ryšio tinklų vystyme**. Europos šalių patirtis, esamų galinių įrenginių pasiūla ir tai, kad 800 MHz dažnių juosta yra *LTE Advanced* technologijos dalis, leidžia pagristai priskirti visą 800 MHz dažnių juostą prie naudojamų judriojo radijo ryšio tinklų vystymui.

Dėl 54.6 p.. Pagal Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentą *COM(2013) 147 final* „Dėl priemonių sparčiojo elektroninio ryšio tinklų diegimo sąnaudoms mažinti“ infrastruktūros sukūrimas sudaro didžiąją dalį bendrų tinklo diegimo sąnaudų – tam tikrų technologijų atveju šios sąnaudos sudaro net 80 %. Tai patvirtina ir Lietuvos operatorių patirtis, rodanti, kad pagrindinius plėtros kaštus sudaro tinklo infrastruktūra, ypač naujų bokštų ir stiebų statyba. Pažymėtina, kad infrastruktūros sukūrimas ir plėtojimas – tai ilgalaikis procesas, dėl nuo operatoriaus nepriklausančių priežasčių. Vien leidimo naujo bokšto ar stiebo statybai gavimas užtrunka nuo 1 iki 2 metų. Įvertinus tai bei esamą draudimą statyti naujus bokštus ir stiebus saugomose teritorijose ir miško paskirties žemėje, siūlome konkretizuoti 54.6 p. nurodant, kad vienu iš svarbiausių techninio plano pagrystumo jrodymų turi būti **pateikta informacija apie aukciono dalyvio turimą nuosavą infrastruktūrą ir galimybę ją panaudoti plėtros reikalavimų vykdymui**.

Dėl 54.7 punkto. Mes savo 2013-04-19 rašte dėl plėtros plano patvirtinimo jau teikėme argumentus, kad kriterijus išvengti radijo dažnių (kanalų) kaupimo (koncentracijos) gali būti ypatingai ydingas ir net prieštaraujantis tikslui ekonomiškai efektyviai padengti kaimo vietoves ir neleidžiantis turėti tikrą nacionalinio masto kombinuotą LTE (o ateityje ir *LTE Advanced*) tinklą kartu su jau paskirtomis LTE technologijai 2,6 GHz ir 1800 MHz dažnių juostomis. Tai neleis pilnai išnaudoti 3GPP mobilios technologijos standartų privalumų, integruant esamus ir statomus tinklus ir paslaugas, siekiant užtikrinti visas Lietuvos teritorijos padengimą sparčiu internetu naudojant standartinius LTE terminalus. Šių dažnių neturėjimas neleis laimėtojui užtikrinti pilno ES 2020 strategijos ir *COM(2010) 245* įgyvendinimo, konkurencijos plėtros, ekonomiškai efektyvaus ir greito kaimo vietovių plačiaujuosčių radijo ryšių padengimo bei prieinamos labai plačiam vartotojų ratui paslaugų kainos. Tokie dažnių koncentracijos ribojimai salygos, mūsų manymu, **nepatraukliai investicijoms aplinką, mažesnę plėtros spartą ir galiausiai didesnę siūlomų paslaugų kainą**. Todėl mes manome, kad radijo dažnių (kanalų) kaupimo (koncentracijos) nustatymo ir vertinimo kriterijai neturi būti taikomi LTE ir *LTE Advanced* technologijoms priskirtiems radijo dažniams (1800 MHz ir 2,6 GHz). Dėl to turėtų būti išbraukti iš **pateiktos balų apskaičiavimo formulės LTE ir LTE Advanced technologijoms priskirtoms radijo dažnių juostoms skirti koeficientai F_{3nom} ir F_{8nom}**.

Taip pat atsižvelgiant į tai, kad formulė taikoma judriojo radijo ryšio ar belaidžio ryšio prieigos tinklams plėtoti skirtiems radijo dažniams, verta papildyti formulę atitinkamai **10,154-10,294 GHz ir 10,504-10,644 GHz suporuotai radijo dažnių juostai bei 24,549-26,453 GHz radijo dažnių juostai skirtais koeficientais**.

Apibendrinant visa tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamiesi Elektroninių ryšių įstatymo 51 str. 6 d. 1 p. nuostata, kad Tarnyba, nuspręsdama apriboti leidimų naudoti elektroninių ryšių išteklius skaičių turi tinkamai atsižvelgti į būtinybę kiek įmanoma padidinti naudą paslaugų gavėjams ir skatinti konkurencijos plėtrą, bei atsižvelgiant į LR Seimo Informacinės visuomenės plėtros komiteto 2013-05-22 posėdžio sprendimą Nr. 280-P-17 rekomenduoti tobulinti 790-862 MHz radijo dažnių juostos paskirstymo procesą, užtikrinant skaidrumo, nediskriminavimo, teisinio tikrumo ir teisėty lūkesčių principus, siūlome koreguoti Projektus, numatant:

- visų tipų ir būdų aukcionuose realizuoti vienodą pagrindinį aukciono laimėtojo nustatymo kriterijų – didžiausią sumokamą kainą tokiu būdu:
 - Aukciono suteikti teisę naudoti radijo dažnius (kanalus) iš 791-801 MHz ir 832-842 MHz radijo dažnių juostų sąlygų apraše atsisakyti didžiausios galimos kainos nustatymo ir taikymo principo;
 - Visu rūšių aukcionuose nustatyti vienodą ribinės kainos nustatymo principą ir dydį;
 - Didžiausiosios kainos pasiūlymui pasiekus ribinę kainą, skelbti atitinkamo aukciono paskutinj raundą. Ir tik tuo atveju, jeigu komisijai nustatant laimėtoją paaškėja, kad yra du ar daugiau didžiausiosios kainos laikytoju tam pačiam blokui, Laimėtoju pripažystamas aukciono dalyvis pagal šiuo metu atskiruose Projektuose 54 punktuose nustatytus kriterijus: vienu atveju, išimtinai pagal finansinius kriterijus, kitu atveju, pagal socialinių tikslų – tinklo plėtros kaimiškose vietovėse – jgyvendinimo greitį, dažnių koncentraciją ir kt.
- išbraukti iš Aukciono suteikti teisę naudoti radijo dažnius (kanalus) iš 791-801 MHz ir 832-842 MHz radijo dažnių juostų sąlygų aprašo balų apskaičiavimo formulės LTE ir *LTE Advanced* technologijoms priskirtoms 1800 MHz ir 2,6 GHz radijo dažnių juostoms skirtus koeficientus F_{3nom} ir F_{8nom} , papildyti šią formulę atitinkamai 10,154-10,294 GHz ir 10,504-10,644 GHz suporuotai radijo dažnių juostai bei 24,549-26,453 GHz radijo dažnių juostai skirtais koeficientais;
- leisti dalyvauti tame pačiame aukcione (-uose) ne daugiau nei vienam asmeniui iš susijusių ūkinių asmenų ir/arba iš tą patį ūkio subjektą sudarančių įmonių; suvienodinti ūkinių asmenų dalyvavimo aukcionuose sąlygas, nustatant jas analogiškomis kaip Aukciono suteikti teisę naudoti radijo dažnius (kanalus) iš 791-801 MHz ir 832-842 MHz radijo dažnių juostų sąlygų aprašo projekte;
- nustatyti Aukciono suteikti teisę naudoti radijo dažnius (kanalus) iš 801-821 MHz ir 842-862 MHz radijo dažnių juostų procedūras, leidžiančias Aukciono Laimėtojams, laimėjusiems du 5 MHz blokus, esančius ne vienas šalia kito, suformuoti vientisą 10 MHz dažnių bloką arba nustatyti Aukciono dalyviams, teikiantiems kainos pasiūlymus dėl dvejų

5 MHz dažnių blokų, įpareigojimus teikti kainos pasiūlymus tik dėl šalia esančių 5 MHz dažnių blokų;

- papildyti Aukciono suteikti teisę naudoti radio dažnus (kanalus) iš 791-801 MHz ir 832-842 MHz radio dažnių juostų sąlygų aprašo 54.6 p. nurodant, kad pagrindinę įtaką techninio plano pagrystumo vertinimui turės informacija apie turimą nuosavą infrastruktūrą ir galimybę ją panaudoti plėtros reikalavimų vykdymui;
- patikslinti Aukciono suteikti teisę naudoti radio dažnus (kanalus) iš 791-801 MHz ir 832-842 MHz radio dažnių juostų sąlygų aprašo 1 priedą atsižvelgiant į tarptautinio koordinavimo dėl 800 MHz dažnių diapazono naudojimo Lietuvos pasienyje su Rusija ir Baltarusija rezultatus bei įvertinant apribojimus dėl infrastruktūros plėtros saugomose teritorijose ir miško paskirties žemėje;
- nustatyti Aukciono suteikti teisę naudoti radio dažnus (kanalus) iš 791-801 MHz ir 832-842 MHz radio dažnių juostų sąlygų Apraše konkrečią antžeminių sistemų plėtros reikalavimų vykdymo priežiūros tvarką bei sankcijas dėl šių reikalavimų nevykdymo (iki leidimo naudoti radio dažnus (kanalus) anuliacijos).

Be to, atsižvelgdami į Projektyų numatytus sudėtingus ir mūsų nuomone painius aukcionų vykdymo principus ir procedūras bei Laimėtojo nustatymo kriterijus, siūlome Tarnybai organizuoti susitikimą su visais suinteresuotais asmenimis aptarti būsimų aukcionų praktinės realizacijos klausimus.

Pagarbiai

Teisės ir reguliavimo direktorius

Tadas Bukauskas

Vitalij Zareckij tel.: (8 5) 2366 330, faks.: (8 5)2366 301, vitalij.zareckij@tele2.com